

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (viies koda)

20. juuni 2013*

Isikute vaba liikumine — Võrdne kohtlemine — Sotsiaalsed soodustused — Määrus (EMÜ) nr 1612/68 — Artikli 7 lõige 2 — Rahaline abi kõrgharidusõpinguteks — Abi andvas liikmesriigis elamise tingimus — Liidu kodanikest üliõpilastele, kes ei ela asjaomases liikmesriigis, kuid kelle ema või isa on nimetatud liikmesriigis töötav piirialatöötaja, abi andmisest keeldumine — Kaudne diskrimineerimine — Õigustatus — Eesmärk suurendada riigis elavate kõrgharidusdiplomi omandanud isikute osakaalu — Sobivus — Proportsionaalsus

Kohtuasjas C-20/12,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Tribunal administratîfi (Luksemburg) 11. jaanuari 2012. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 16. jaanuaril 2012, menetluses

Elodie Giersch,

Benjamin Marco Stemper,

Julien Taminiaux,

Xavier Renaud Hodin,

Joëlle Hodin

versus

Luksemburgi Suurhertsogiriik,

menetluses osales:

Didier Taminiaux,

EUROOPA KOHUS (viies koda),

koosseis: koja president T. von Danwitz, kohtunikud A. Rosas (ettekandja), E. Juhász, D. Šváby ja C. Vajda,

kohtujurist: P. Mengozzi,

kohtusekretär: ametnik V. Tourrès,

arvestades kirjalikus menetluses ja 28. novembri 2012. aasta kohtuistungil esitatut, arvestades kirjalikke seisukohti, mille esitasid:

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

- E. Giersch, esindaja: advokaat S. Coï,
 - B. M. Stemper, esindaja: advokaat S. Jacquet,
 - J. Taminiaux, esindajad: advokaadid P. Peuvrel ja V. Wauthoz,
 - X. R. Hodin, esindaja: advokaat G. Thomas,
 - D. Taminiaux, esindajad: advokaadid P. Peuvrel ja V. Wauthoz,
 - Luksemburgi valitsus, esindajad: P. Frantzen ja C. Schiltz, keda abistas advokaat P. Kinsch,
 - Taani valitsus, esindajad: M. Wolff ja C. Vang,
 - Kreeka valitsus, esindaja: G. Papagianni,
 - Austria valitsus, esindajad: C. Pesendorfer ja G. Eberhard,
 - Rootsi valitsus, esindajad A. Falk, C. Stege ja U. Persson,
 - Euroopa Komisjon, esindajad: G. Rozet ja M. Van Hoof,
- olles 7. veebruari 2013. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,
on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb nõukogu 15. oktoobri 1968. aasta määruse (EMÜ) nr 1612/68 töötajate liikumisvabaduse kohta ühenduse piires (EÜT L 257, lk 2; ELT eriväljaanne 05/01, lk 15), mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiiviga 2004/38/EÜ (ELT L 158, lk 77; ELT eriväljaanne 05/05, lk 46, edaspidi „määrus nr 1612/68“), artikli 7 lõike 2 tõlgendamist.
- 2 Taotlus on esitatud ministre de l'Enseignement supérieur et de la Recherche'i (Luksemburgi kõrgharidus- ja teadusuuringute minister, edaspidi „minister“) ja nende üliõpilaste vahelises vaidluses, kes taotlesid riigi rahalist abi õpinguteks kõrgkoolis, mis ei asu Luksemburgi Suurhertsogiriigis, vaid mõnes teises liikmesriigis.
- 3 Paralleelselt sellega alustas Euroopa Komisjon 2011. aasta aprillis Luksemburgi Suurhertsogiriigi vastu liikmesriigi kohustuste rikkumise menetlust, mis on veel kohtueelse menetluse staadiumis. 27. veebruari 2012. aasta põhjendatud arvamusega nõudis komisjon sellelt liikmesriigilt, et ta lõpetaks võõrtöötajate ja nende pereliikmete diskrimineerimise kõrgharidusõpinguteks riigi rahalise abi andmisel, aga samuti diskrimineerimise igakuiselt noortele vabatahtlikele makstava abi ja nn lapseraha (*boni pour enfant*) puhul.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

- 4 Määruse nr 1612/68 artiklis 7 on sätestatud:

„1. Töötajat, kes on liikmesriigi kodanik, ei tohi teise liikmesriigi territooriumil tema kodakondsuse tõttu kohelda ükskõik milliste tööhõive- ja töötajate suhtes teisiti kui selle riigi kodanikest töötajaid, eelkõige seoses töötasu, vallandamise ja töötuks jäämise puhul tööle ennistamise või uue töökoha leidmisega.

2. Tal on samad sotsiaalsed ja maksusoodustused kui selle riigi kodanikest töötajatel.

[...]”

Luksemburgi õigus

- 5 Riigi rahalist abi kõrgharidusõpinguteks reguleerib 22. juuni 2000. aasta seadus riigi rahalise abi kohta kõrgharidusõpinguteks (Loi concernant l'aide financière de l'État pour études supérieures, *Mémorial* A 2000, lk 1106), mida on muudetud 26. juuli 2010. aasta seadusega (*Mémorial* A 2010, lk 2040, edaspidi „22. juuni 2000. aasta muudetud seadus”).

- 6 Rahalist abi antakse stipendiumi ja laenu vormis ja selle andmine ei sõltu sellest, millises riigis soovib taotleja oma kõrgharidusõpinguid jätkata.

- 7 Nimetatud 22. juuni 2000. aasta seaduse riigi rahalise abi kohta kõrgharidusõpinguteks algredaktsioonis olid abi saajad määratletud artiklis 2 järgmiselt:

„Riigi rahalist abi kõrgharidusõpinguteks võib saada üliõpilane, kes on vastu võetud kõrgkooli ja kes vastab ühele nimetatud tingimustest:

a) on Luksemburgi kodanik või

b) on Euroopa Liidu teise liikmesriigi kodanik, kelle elukoht on Luksemburgi Suurhertsogiriigis ja kes kuulub määruse [nr 1612/68] [...] artiklite 7 ja 12 kohaldamisalasse, [...]

[...]”

- 8 Luksemburgi 4. aprilli 2005. aasta seadus, millega muudeti 22. juuni 2000. aasta seadust riigi rahalise abi kohta kõrgharidusõpinguteks (loi concernant l'aide financière de l'État pour études supérieures) (*Mémorial* A 2005, lk 786), asendas viimati nimetatud seaduse artikli 2 punkti a järgmise tekstiga:

„a) on Luksemburgi kodanik ja elab Luksemburgi Suurhertsogiriigis või ...”.

- 9 Pärast 26. juuli 2010. aasta seaduse artikli 1 punktiga 2 sisse viidud muudatusi, on 22. juuni 2000. aasta muudetud seaduse artiklis 2 sätestatud:

„Rahalise abi saajad

Riigi rahalist abi kõrgharidusõpinguteks võib saada üliõpilane, kes on vastu võetud kõrgkooli ja kes vastab ühele nimetatud tingimustest:

- a) on Luksemburgi kodanik või Luksemburgi kodaniku pereliige ja tema elukoht on Luksemburgi Suurhertsogiriigis või
- b) on Euroopa Liidu teise liikmesriigi või Euroopa Majanduspiirkonna riigi või Šveitsi Konföderatsiooni kodanik ja elab 29. augusti 2008. aasta muudetud seaduse isikute vaba liikumise ja immigratsiooni kohta (loi modifiée du 29 août 2008 sur la libre circulation des personnes et l'immigration) 2. peatüki kohaselt Luksemburgi Suurhertsogiriigis töötaja, füüsilisest isikust ettevõtja, selle staatuse säilitava isiku või ühesse eespool nimetatud kategooriasse kuuluva isiku pereliikmena või on saanud alalise elamisõiguse [...]

[...].”

- 10 Luksemburgi 29. augusti 2008. aasta seadusega isikute vaba liikumise ja immigratsiooni kohta (loi modifiée du 29 août 2008 sur la libre circulation des personnes et l'immigration; *Mémorial A* 2008, lk 2024) on Luksemburgi õigusse üle võetud direktiiv 2004/38. Selle seaduse artikli 6 lõikes 1 on sätestatud, et liidu kodanikul on õigus elada Luksemburgi territooriumil üle kolme kuu, kui tema puhul on täidetud kas tingimus, et ta on seal töötaja või füüsilisest isikust ettevõtja, või siis tingimus, et ta on kantud Luksemburgis akrediteeritud avalik-õigusliku või eraõigusliku õppeasutuse päevase õppevormi üliõpilaste nimekirja, ning kui ta tagab, et tal on kehtiv ravikindlustus ja piisavalt rahalisi vahendeid endale ja oma pereliikmetele, et vältida koormust sotsiaalhoolekandesüsteemile.

Põhikohtuasjad ja eelotsuse küsimus

- 11 Élodie Giersch, Joëlle Hodin, Julien Taminiaux ja Benjamin Marco Stemper täitsid Centre de Documentation et d'Information sur l'Enseignement Supérieur auprès du ministère de l'Enseignement supérieur et de la Recherche'i (kõrgharidus- ja teadusministeeriumi juures asuv kõrgharidust käsitleva materjali ja teabe keskus) vormi ja taotlesid tudengitena õppeaastaks 2010/2011 rahalist abi kõrgkooliõpinguteks seoses nende diplomiõppega.
- 12 É. Giersch, J. Hodin ja J. Taminiaux elavad Belgias ning märkisid, et soovivad 2010/2011. õppeaastal jätkata oma õpinguid selles riigis. B.M. Stemper elab Saksamaal ja teatas, et soovib jätkata õpinguid Ühendkuningriigis.
- 13 Minister keeldus kõiki neid rahalise abi taotlusi rahuldama ühe ja sama põhjendusega ja nimelt, et need isikud ei ole täitnud 22. juuni 2000. aasta muudetud seaduse artikli 2 lõikes b ette nähtud elukohatingimust.
- 14 Põhikohtuasja kaebajad esitasid Tribunal administratif (halduskohus) kaebused, milles nad taotleavad ministri keeldumisotsuste muutmist või tühistamist. Igaüks neist tugines eelkõige sellele, et üks tema vanematest töötab Luksemburgis. Nende kaebused tunnistati vastuvõetavateks osas, milles nad taotleavad nende otsuste tühistamist.
- 15 Kuna Tribunal administratif on esitatud ainuüksi seoses 2010/2011. õppeaastaga 600 samasugust kaebust, mis on kohtus menetlemisel, otsustas kohus põhikohtuasja kaebajate kohtuasjad liita.

- 16 Kaebajad väitsid Tribunal administratífis, et riigi rahaline abi kõrgkooliõpinguteks on sotsiaalne soodustus määruse nr 1612/68 artikli 7 lõike 2 tähenduses ning selle suhtes kohaldatakse seega nimetatud õigusnormis sätestatud võrdse kohtlemise põhimõtet.
- 17 Elukohatingimus, mida minister nende suhtes kohaldab, kujutab nende sõnul otsest või vähemalt kaudset diskrimineerimist.
- 18 Väide otsesest diskrimineerimisest põhineb sellel, et kõrgharidusõpinguteks riigi rahalise abi saamiseks peab Luksemburgi kodaniku või Luksemburgi kodaniku pereliikme alaline elukoht olema Luksemburgis, samal ajal kui Euroopa Liidu teise liikmesriigi kodanik peab seal elama. Kui aga arvestada seda, et Luksemburgi ja teiste liikmesriikide kodanike suhtes kohaldatakse sama tingimust, mille kohaselt peavad nad elama Luksemburgi territooriumil, kujutab see elukohatingimus endast kaudset diskrimineerimist, sest Luksemburgis elamise tingimust on kergem täita Luksemburgi kodanikel kui teiste liikmesriikide kodanikel.
- 19 Luksemburgi valitsus vaidlustas Tribunal administratífis asjaolu, et nimetatud rahaline abi on sotsiaalne soodustus määruse nr 1612/68 artikli 7 lõike 2 tähenduses põhjendusel, et selle abi saaja on täiskasvanud ja iseseisev üliõpilane, kes moodustab eraldi leibkonna ega ole oma vanemate ülalpidamisel.
- 20 Valitsus väidab ka, et Luksemburgi abi andmise meetme eesmärk õigustab, et abi saajate ring on piiratud ainult riigi elanikega. Rahalise abi andmist reguleeriva seaduse eesmärk oli aidata kaasa sellele, et riigis elavate kõrgharidusdiplomi omandanud isikute suhtarv oleks 2020. aastaks 40%, sest aastal 2010 on riigis elavate kõrgharidusdiplomi omandanud isikute suhtarv ainult 28%. See protsent jääb tunduvalt alla niisuguse diplomi omanike osakaalule Luksemburgi Suurhertsogiriigiga võrreldavates riikides.
- 21 Luksemburgi valitsus leiab, et elukohatingimuse puudumisel saaks riigilt rahalist abi iga üliõpilane, kellel puudub igasugune seos Luksemburgi ühiskonnaga, selleks et õppida kõrgkoolis ükskõik missuguses maailma riigis, millega kaasneb riigi eelarvele liiga koormav „stipendiumiturism”.
- 22 Valitsuse arvates ei ole tegemist ei otsese ega kaudse diskrimineerimisega. Elukohatingimus, mida kohaldatakse nii Luksemburgi kui ka teiste riikide kodanike suhtes, kujutab endast põhikohtuasjas vaidlusaluse abi andmise õiguspärast kriteeriumi, arvestades 22. juuni 2000. aasta muudetud seadusega taotletavat üldise huvi eesmärki.
- 23 Tribunal administratífi arvates ei pea esiteks paika Luksemburgi valitsuse argument, mille kohaselt ei ole riigi kõrgharidusõpingute jaoks antav rahaline abi sotsiaalne soodustus määruse nr 1612/68 artikli 7 lõike 2 tähenduses põhjendusel, et selle abi saaja on täiskasvanud ja iseseisev üliõpilane, kes ei ole oma vanemate ülalpidamisel.
- 24 Tribunal administratíf márgib, et nimetatud rahaline abi, mida antakse seaduse kohaselt selleks, et soodustada kõrghariduse omandamist, koosneb põhisummast, millele võivad vajadusel lisanduda täiendavad summad; need võivad varieeruda sõltuvalt üliõpilase rahalisest ja sotsiaalsest olukorrast ning temalt nõutavast õppemaksust. See kohus leiab, et üliõpilase rahalise ja sotsiaalse olukorra hindamisel on vaja kindlaks teha – jättes kõrvale seadusandja kujutluse –, kas ta on iseseisev ka tegelikult või vastupidi, vanemad peavad teda ülal.
- 25 Tuvastades, et põhikohtuasjade kaebajad on kõik päevases õppevormis õppivad üliõpilased, kellel ei olnud 2010./2011. õppeaastal mingit sissetulekut ja nad kuulusid veel kõik oma isa ja ema leibkonda, teeb Tribunal administratíf sellest järelduse, et neid tuleb pidada oma võõrtöötajatest vanemate ülalpeetavateks. Kohus rõhutab ka, et kõik kaebajad väidavad, et nende isa või ema töötab Luksemburgis.

- 26 Viidates 26. veebruari 1992. aasta otsuse kohtuasjas: C-3/90: Bernini (EKL 1992, lk I-1071), punktide 23 tuletab Tribunal administratif meelde, et Euroopa Kohtu praktikast tuleneb, et toimetuleku- ja õppetoetus, mida antakse kutsekvalifikatsiooni aluseks olevateks ülikooliõpinguteks, on seda saava üliõpilase jaoks sotsiaalne soodustus määruse nr 1612/68 artikli 7 lõike 2 tähenduses.
- 27 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates, kes mainib siinkohal 18. juuli 2007. aasta otsuse kohtuasjas C-212/05: Hartmann (EKL 2007, lk I-6303) punkti 24, kujutab liikmesriigipoolne töötajate laste õpingute rahastamine endast võõrtöötajale või piirialatöötajale sotsiaalset soodustust määruse nr 1612/68 artikli 7 lõike 2 tähenduses, kui töötaja peab last jätkuvalt ülal. Kohus rõhutab, et niisugusel juhul võib laps vastavalt eespool viidatud kohtuotsuse Bernini punktide 28 tugineda artikli 7 lõikele 2, et saavutada õpingute rahastamine samadel tingimustel nagu need, mida kohaldatakse riigi kodanikest töötajate laste suhtes, kuna määruse nr 1612/68 artiklis 7 kehtestatud võrdse kohtlemise põhimõtte eesmärk on ka ära hoida töötaja ülalpeetavate järglaste diskrimineerimist.
- 28 Tribunal administratifi arvates võivad kaebajad seega tugineda määruse nr 1612/68 artikli 7 lõikele 2, et saavutada õpingute rahastamine samadel tingimustel nagu need, mida kohaldatakse kodanikest töötajate laste suhtes.
- 29 Teiseks ei pea eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates paika see, et tegemist on otsese diskrimineerimisega. 22. juuni 2000. aasta muudetud seaduse artiklis 2 ette nähtud mõisted „alaline elukoht” ja „elamine” hõlmavad Tribunal administratifi arvates sama faktilist mõistet, st kohta, kus asjaomane isik tegelikult, seaduslikult ja pidevalt elab. Seda sisulist identsust kinnitab ka suurhertsogi 12. novembri 2010. aasta määruse, millega muudetakse suurhertsogi 5. oktoobri 2000. aasta määrust kõrgkooliõpinguteks antava riigi rahalise abi kohta (règlement concernant l'aide financière de l'État pour études supérieures, *Mémorial* A 2010, lk 3430), artikkel 3, milles on täpsustatud, et 22. juuni 2000. aasta muudetud seaduse artiklis 2 nimetatud üliõpilased, kas siis Luksemburgi kodanikud, Luksemburgi kodaniku pereliikmed või Euroopa Liidu teise liikmesriigi kodanikud, on selle abi saamiseks kohustatud esitama Luksemburgis elamise tõendi.
- 30 Kolmandaks märgib Tribunal administratif väidetava kaudse diskrimineerimise olemasolu kohta, et võrdse kohtlemise põhimõtte keelab igasuguse varjatud diskrimineerimise, mis lisaks kodakondsusele mõne muu tunnuse alusel vahet tehes toob faktiliselt kaasa samasuguse tagajärje. Viidates 15. märtsi 2005. aasta otsuse kohtuasjas C-209/03: Bidar (EKL 2005, lk I-2119) punktidele 53 täpsustab nimetatud kohus, et elukohatingimust võis selles kontekstis pidada diskrimineerivaks põhjendusel, et niisugune nõue toob kaasa ohu, et kahjustatakse peamiselt teise liikmesriigi kodanikke, sest oma riigi kodanikel on kergem seda tingimust täita.
- 31 Erinevat kohtlemist saab õigustada vaid siis, kui see põhineb asjaomaste isikute kodakondsusest sõltumatutel objektiivsetel ja siseriiklikus õiguses õiguspäraselt taotletud eesmärgi suhtes proportsionaalsetel kaalutlustel.
- 32 Leides, et käesolevas kohtuasjas on vajalik teha kindlaks, kas selline kaudne diskrimineerimine on võrdse kohtlemise põhimõtet arvestades õiguspärane, otsustas Tribunal administratif peatada menetluse ja esitada Euroopa Kohtule järgmine eelotsuse küsimus:

„Kas võttes arvesse määruse nr 1612/68 artiklis 7 sätestatud võrdse kohtlemise ühenduse põhimõtet, kujutavad haridus- ja eelarvepoliitikaga seotud kaalutlused, mis Luksemburgi riik põhjenduseks tõi, st soov suurendada kõrgharidusdiplomi omandanud isikute osakaalu, mis praegu on võrreldes rahvusvahelise näitajaga Luksemburgi elanikkonna puhul ebapiisav – kaalutlused, millega seotud eesmärkide saavutamine satub tõsiselt ohtu, kui Luksemburgi riik peaks andma rahalist abi kõrgkooliõpinguteks igale üliõpilasele, kellel puudub mis tahes seos Luksemburgi ühiskonnaga, et ta saaks õppida kõrgkoolis ükskõik missuguses maailma riigis, mis tooks Luksemburgi riigi eelarvele

kaasa ebamõistliku koormuse – endast niisuguseid kaalutlusi eespool viidatud ühenduse kohtupraktika tähenduses, mis võivad õigustada erinevat kohtlemist, mis kaasneb nii Luksemburgi kui ka teiste liikmesriikide kodanikele kõrgkooliõpinguteks abi saamiseks kehtestatud elukohakohustusega?”

Eelotsuse küsimuse analüüs

- 33 Eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib oma küsimusega sisuliselt teada, kas määruse nr 1612/68 artikli 7 lõiget 2 peab tõlgendama nii, et sellega on vastuolus sellised liikmesriigi õigusnormid nagu põhikohtuasjas käsitletavat, mille kohaselt on kõrgharidusõpinguteks rahalise abi andmise tingimuseks üliõpilase elukoht ja mille alusel koheldakse erinevalt asjaomasel liikmesriigis elavaid isikuid ning neid, kes antud liikmesriigis ei ela, aga kes on selles liikmesriigis töötavate piirialatöötajate lapsed, ja selle erineva kohtlemise eesmärk on soov suurendada kõrgharidusdiplomi omandanud isikute osakaalu, vältides samas liigset koormust eelarvele, mille tooks kaasa antud abi maksmine kõigile üliõpilastele.

Diskrimineerimise olemasolu

- 34 Kõigepealt tuleb meenutada, et ELTL artikli 45 lõike 2 kohaselt nõuab töötajate vaba liikumine igasuguse kodakondsusel põhineva liikmesriikide töötajate diskrimineerimise kaotamist nii töölevõtmisel, töö tasustamisel kui ka muude töötingimuste puhul.
- 35 Määruse nr 1612/68 artikli 7 lõige 2 kujutab sotsiaalsete soodustuste andmise konkreetses valdkonnas endast ELTL artikli 45 lõikes 2 sätestatud võrdse kohtlemise põhimõtte spetsiifilist väljendusvormi ning seda tuleb tõlgendada samamoodi kui ELTL artikli 45 lõiget 2 (11. septembri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-287/05: Hendrix, EKL 2007, lk I-6909, punkt 53).
- 36 Määruse nr 1612/68 artikli 7 lõike 2 kohaselt on liikmesriigi kodanikust töötajal teise liikmesriigi territooriumil samad sotsiaalsed ja maksusoodustused, kui on selle riigi kodanikest töötajatel.
- 37 Sellele sättele peavad ilma vahet tegemata saama tugineda nii vastuvõtvast liikmesriigis elavad võõrtöötajad kui ka piirialatöötajad, kes küll töötavad kõnealusel liikmesriigis, kuid elavad teises liikmesriigis (18. juuli 2007. aasta otsus kohtuasjas C-213/05: Geven, EKL 2007, lk I-6347, punkt 15, ja 14. juuni 2012. aasta otsus kohtuasjas C-542/09: komisjon vs. Madalmaad, punkt 33).
- 38 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on toimetuleku- ja õppetoeetus, mida antakse kutsealase kvalifikatsiooni aluseks olevateks ülikooliõpinguteks, määruse nr 1612/68 artikli 7 lõikes 2 nimetatud sotsiaalne soodustus (21. juuni 1988. aasta otsus kohtuasjas 39/86: Lair, EKL 1988, lk 3161, punkt 24, eespool viidatud kohtuotsus Bernini, punkt 23, ja eespool viidatud kohtuotsus komisjon vs. Madalmaad, punkt 34).
- 39 Samuti on Euroopa Kohus otsustanud, et õppetoeetus, mida liikmesriik annab töötajate lastele, on kõnealusel artikli 7 lõike 2 tähenduses sotsiaalne soodustus võõrtöötajale, kui tema laps on jätkuvalt tema ülalpidamisel (eespool viidatud kohtuotsus Bernini, punktid 25 ja 29, 8. juuni 1999. aasta otsus kohtuasjas C-337/97: Meeusen, EKL 1999, lk I-3289, punkt 19, ja eespool viidatud kohtuotsus komisjon vs. Madalmaad, punkt 35).
- 40 Määruse nr 1612/68 artikli 7 lõikes 2 töötajale ette nähtud võrdne kohtlemine soodustab kaudselt võõrtöötaja pereliikmeid. Kuivõrd õppetoeetuse andmine võõrtöötaja lapsele kujutab endast võõrtöötaja jaoks sotsiaalset soodustust, siis saab laps ise tugineda sellele sättele, et saada toetust, kui siseriikliku õiguse kohaselt antakse seda toetust otse õppijale (18. juuni 1987. aasta otsus kohtuasjas 316/85: Lebon, EKL 1987, lk 2811, punktid 12 ja 13; eespool viidatud kohtuotsused Bernini, punkt 26, ja komisjon vs. Madalmaad, punkt 48).

- 41 Lisaks keelab Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt ELTL artiklis 45 ja määruse nr 1612/68 artiklis 7 ette nähtud võrdse kohtlemise põhimõtte mitte ainult ilmse kodakondsusel põhineva diskrimineerimise, vaid ka kõik varjatud diskrimineerimise vormid, mis teistest eristuskriteeriumidest lähtudes viivad tegelikult sama tulemuseni (vt 27. novembri 1997. aasta otsus kohtuasjas C-57/96: Meints, EKL 1997, lk I-6689, punkt 44; 7. juuli 2005. aasta otsus kohtuasjas C-147/03: komisjon vs. Austria, EKL 2005, lk I-5969, punkt 41; 10. septembri 2009. aasta otsus kohtuasjas C-269/07: komisjon vs. Saksamaa, EKL 2009, lk I-7811, punkt 53, ja eespool viidatud kohtuotsus komisjon vs. Madalmaad, punkt 37).
- 42 Käesolevas põhikohtuasjas leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus siseriiklikku õigust tõlgendades, et 22. juuni 2000. aasta muudetud seadusega nõutud alalise elukoha ja elamise tingimused on võrdväärsed selles mõttes, et elukohatingimus kuulub võrdselt kohaldamisele nii Luksemburgi kui ka teiste liikmesriikide kodanike suhtes.
- 43 Neil asjaoludel ei ole teiste liikmesriikide kodanike suhtes kehtestatud nõue, et täidetud peab olema Luksemburgis elamise tingimus, otsene diskrimineerimine.
- 44 Seevastu esineb sellise meetme puhul, mida käsitletakse põhikohtuasjas ja mis näeb ette eristamise elukoha alusel, oht, et see meede võib kahjustada peamiselt teiste liikmesriikide kodanikke, kuna just need isikud, kelle elukoht ei ole liikmesriigis, ei ole kõige sagedamini kodanikud (vt eelkõige 29. aprilli 1999. aasta otsus kohtuasjas C-224/97: Ciola, EKL 1999, lk I-2517, punkt 14; 25. jaanuari 2011. aasta otsus kohtuasjas C-382/08: Neukirchinger, EKL 2011, lk I-139, punkt 34, ja eespool viidatud kohtuotsus komisjon vs. Madalmaad, punkt 38).
- 45 Taolistel asjaoludel ei oma tähtsust see, et põhikohtuasjas käsitletav meede võib mõjutada nii liikmesriigi enda kodanikke, kes asjaomasele tingimusele ei vasta, kui ka teiste liikmesriikide kodanikke. Meetme määratlemiseks kaudse diskrimineerimisena ei ole oluline, et meetmega soodustatakse kõiki liikmesriigi kodanikke või seatakse ebasoodsamasse olukorda üksnes teiste liikmesriikide, kuid mitte kõnealuse liikmesriigi kodanikud (vt selle kohta 16. jaanuari 2003. aasta otsus kohtuasjas C-388/01: komisjon vs. Itaalia, EKL 2003, lk I-721, punkt 14; eespool viidatud kohtuotsus komisjon vs. Madalmaad, punkt 38, ja 28. juuni 2012. aasta otsus kohtuasjas C-172/11: Erny, punkt 41).
- 46 Ebavõrdne kohtlemine, mis tuleneb piirialatöötajate kõrgkoolis õppivatele lastele kehtestatud elukohatingimusest, kujutab endast samuti keelatud kaudset diskrimineerimist, juhul kui see ei ole objektiivselt õigustatud. Olemaks õigustatud peab see olema sobiv kõnealuse eesmärgi saavutamiseks ega tohi minna kaugemale, kui on eesmärgi saavutamiseks vajalik (vt selle kohta 13. aprilli 2010. aasta otsus kohtuasjas C-73/08: Bressol jt., EKL 2010, lk I-2735, punktid 47 ja 48, ning eespool viidatud kohtuotsus komisjon vs. Madalmaad, punkt 55).

Taotletava õiguspärase eesmärgi olemasolu

- 47 Luksemburgi valitsus tõi selleks, et õigustada piirialatöötajate erinevat kohtlemist kõrgharidusõpinguteks rahalise abi andmisel, välja kaks argumenti: üks neist on sotsiaalne, teine eelarvest tulev argument ning Luksemburgi valitsus rõhutab, et need kaks on lahutamatu seotud.
- 48 Eesmärk, mida Luksemburgi valitsus nimetab „sotsiaalseks”, seisneb Luksemburgis elavate kõrgharidusdiplomi omandanud isikute osakaalu suurendamises. Selliseid isikuid on täpsemalt 28%, seega on tunduvalt vähem, kui niisuguse diplomi omanikke on Luksemburgi Suurhertsogiriigiga võrreldavates riikides ning valitsus leiab, et riigis elavate kõrgharidusdiplomi omandanud isikute suhtarvu on vaja suurendada 66%-le, sest see võimaldab riigil toime tulla aina tungivamaks muutuva vajadusega tagada Luksemburgi majanduses üleminek teadmistepõhisele majandusele.

- 49 Luksemburgi valitsus väidab, et kõrgharidusõpinguteks ette nähtud riigi rahaline abi on piiratud ainult Luksemburgis elavate isikutega, sest ainult nendel on seos Luksemburgi ühiskonnaga, nii et võib loota, et pärast seda, kui nad on kasutanud Luksemburgi abisüsteemis pakutavat õpingute rahastamise võimalust – vajadusel võivad nad õppida välismaal – naasevad nad Luksemburgi, et panustada enda omandatud teadmistega selle liikmesriigi majanduse arendamisse.
- 50 Luksemburgi valitsuse arvates ei ole tal eelarvepiirangute tõttu võimalik Luksemburgist väljaspool elavate üliõpilaste suhtes olla palju heldem, ilma et oleks ohustatud kogu abisüsteemi rahastamine. Eelarvest tulenev eesmärk seisneb selles, et ebamõistlikku koormust riigi eelarvele tuleks vältida, mis juhtuks siis, kui laiendada rahalise abi saajate ringi Luksemburgist väljaspool elavate tudengite võrra, kes on piirialatöötajate lapsed.
- 51 Elukohanõude kohaldamata jätmisest tuleneval täiendaval kulul rajaneva õigustuse kohta tuleb meenutada, et kuigi eelarvekaalutlused võivad olla liikmesriigi sotsiaalpoliitiliste valikute aluseks ning mõjutada nende sotsiaalkaitse meetmete laadi ja ulatust, mida liikmesriik soovib kasutusele võtta, ei saa need kaalutlused ise olla kõnealuse poliitika eesmärk ega seega õigustada võõrtöötajate diskrimineerimist (vt eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Madalmaad, punkt 57 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 52 Nõustumine sellega, et eelarvekaalutlused võiksid õigustada võõrtöötajate ja liikmesriigi töötajate erinevat kohtlemist, tähendaks seda, et liidu õiguse niivõrd olulise aluspõhimõtte – nagu kodakondsuse alusel diskrimineerimise keeld – kohaldamine ja ulatus võivad liikmesriigi eelarve olukorrast sõltuvalt ajaliselt ja territoriaalselt erineda (vt eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Madalmaad, punkt 58 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 53 Sotsiaalse eesmärgiga seoses peab rõhutama, et kõrgharidusõpingute soodustamine on liidu tasandil tunnustatud üldise huvi eesmärk; seda asjaolu tõstavad esile eelkõige Luksemburgi ja Austria valitsus.
- 54 Ka komisjon seadis oma 3. märtsi 2010. aasta teatises „Euroopa 2020. aastal. Aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia” (KOM(2010) 2020 lõplik), eesmärgiks aastaks 2020 kõrghariduskraadiga isikute osakaalu suurendamise 30–40 aastaste isikute seas 31%-lt vähemalt 40%-ni, mis on ühtlasi üks liidu tasandil kokku lepitud prioriteetsetest eesmärkidest. Selles teatises soovitatakse liikmesriikidel rakendada prioriteetseid eesmärke konkreetsete meetmete kaudu ka siseriiklikult.
- 55 Lisaks oli Euroopa Liidu Nõukogu selle eesmärgi juba seadnud oma 12. mai 2009. aasta järeldustes, mis käsitlevad strateegilist raamistikku üleeuroopaliseks koostööks hariduse ja koolituse alal („Haridus ja koolitus 2020”, ELT C 119, lk 2), soovides suurendada kõrgharidusdiplomi omandanud isikute osakaalu. Nõukogu 11. mai 2010. aasta järeldustes hariduse ja koolituse sotsiaalse mõõtme kohta (ELT C 135, lk 2) kutsutakse liikmesriike üles seoses kõrgharidusõpingutega töötama välja poliitikat, mille eesmärk on suurendada kõrghariduse omandamise määra.
- 56 Sellest tuleneb, et liikmesriigi meetmega, millega ta püüab tagada tema territooriumil elava rahvastiku kõrget haridustaset ja edendada majanduse arengut, taotletakse õigusjärgne eesmärki, mis võib kodakondsuse alusel kaudset diskrimineerimist õigustada.

Elukohatingimuse sobivus

- 57 Luksemburgi valitsus rõhutab, et ainult Luksemburgis elavatele isikutele abi andmine on sobiv sellise õigusjärgse sotsiaalse eesmärgi elluviimise tagamiseks, mille kaudu soovitakse suurendada antud liikmesriigis elavate kõrgharidusdiplomi omandanud isikute osakaalu.

- 58 Luksemburgi valitsuse arvates on tõenäoline, et asjaomased üliõpilased tulevad pärast õppimist teise riigi kõrgkoolis tagasi oma elukohariiki, et selles end sisse seada ja töötada. Ta leiab, et teises riigis elavatel üliõpilastel, isegi kui nad on ka Luksemburgis töötavate piirialatöötajate lapsed, ei ole ühtegi erilist põhjust, miks peaksid nad pärast õpingute lõppemist suunduma Luksemburgi tööturule või lõimuma Luksemburgi ühiskonda. Tema hinnangul on õigustatud piirata põhikohtuasjas käsitletava abi maksmist Luksemburgis elavate üliõpilastega õpingute alustamise ajal, kuna nad on juba Luksemburgi ühiskonda lõimunud ja pärast õpingute lõpetamist suunduvad nad tunduvalt sagedamini vastava liikmesriigi tööturule.
- 59 Luksemburgi valitsus märgib, et lisaks on isikute puhul, kes töötavad piiri taga, suur „tööjõuoolavuse määr” ja nad töötavad niimoodi ainult piiratud aja jooksul, nii et seega ei saa piiri taga tööl käimist käsitleda riigi ühiskonda lõimumise faktorina, mis oleks sarnane selles riigis elamisega ja samas piisavalt tähtis, et mõjutada piirialatöötajate laste elukohavalikut pärast nende õpingute lõpetamist.
- 60 Põhikohtuasja kaebajad leiavad, et elukohatingimus ei ole antud juhul sobiv. See tingimus ei taga Luksemburgis elavate kõrgharidusdiplomi omandanud isikute osakaalu suurendamise eesmärgi, millega soovitakse katta riigi tööturu vajadused, täitumist. Põhikohtuasjas käsitletava abi andmine ainult neile üliõpilastele, kes rahalise abi taotluse esitamise ajal elavad Luksemburgis, ei tähenda, et pärast kõrgharidusõpingute lõpetamist jääksid nad Luksemburgi tööturule pikaajaliselt või alaliselt. Lisaks ei ole Luksemburgi ülikool (Université du Luxembourg) laiapõhjalist haridust pakkuv akadeemiline ülikool, nii peavad paljud Luksemburgi elanikest üliõpilased jätkama oma õpinguid mõnes teises riigis ja pigem lõimuvad nad ühiskonda oma õpinguteriigis kui Luksemburgis ning seega on neil palju võimalusi töötada väljapool Luksemburgi piire.
- 61 Kaebajad väidavad, et vastupidi sellele, mida on öelnud Luksemburgi valitsus, on piirialatöötajate lastest üliõpilastel, kes ei ela Luksemburgis, erilised põhjused suundumiseks Luksemburgi tööturule pärast õpingute lõpetamist. Esiteks viitab asjaolu, et üks üliõpilase vanematest töötab Luksemburgis, sellele, et üliõpilase leibkond elab Luksemburgile geograafilises mõttes lähedal. Teisena toovad nad välja, et kuna majanduskriis mõjutab Luksemburgi Suurhertsogiriigiga piirnevaid riike raskelt, soovivad piirialatöötajate lapsed leida pärast oma õpingute lõpetamist stabiilset töökohta samamoodi nagu nende vanemad, kes on palju aastaid töötanud selles liikmesriigis.
- 62 Komisjoni arvates ei ole piirialatöötajatel Luksemburgi ühiskonnaga mitte ainult sidemeid, vaid nad on sellega ka lõimunud töö kaudu, mida nad Luksemburgis teevad. Kuna selline side on olemas, ei ole elukohatingimus vajalik ega sobiv selleks, et tagada nende töötajate laste, kelle kõrgharidusõpinguid rahastatakse põhikohtuasjas käsitletava rahalise abiga, tihe side rahalist abi andva liikmesriigiga.
- 63 Siinkohal peab meenutama, et Euroopa Kohus on juba asunud seisukohale, et kuna võõrtöötajad ja piirialatöötajad on sisenenud liikmesriigi tööturule, on see põhimõtteliselt kaasa toonud selle liikmesriigi ühiskonda lõimumise sellisel piisaval tasemel, mis võimaldab neil selles liikmesriigis tugineda võrdse kohtlemise põhimõttele võrdselt liikmesriigi kodanikest töötajate ning liikmesriigis elavate töötajatega. Lõimumissuhe tekib eelkõige selle tõttu, et vastuvõtvast liikmesriigis töötamisega seoses makstavate maksude näol annavad võõrtöötajad ja piirialatöötajad samuti panuse selle liikmesriigi sotsiaalpoliitika rahastamisse (vt selle kohta 13. detsembri 2012. aasta otsus kohtuasjas: C-379/11: Caves Krier Frères, punkt 53).
- 64 Siiski tuleb ka märkida, et eelkõige piirialatöötajate puhul on Euroopa Kohus lubanud seadusandluses teatavatel põhjendustel eristada asjaomases liikmesriigis töötavaid elanikke ja neid, kes seal ei ela, vastavalt nende lõimumise astmele selle liikmesriigi ühiskonda või nende seotusele selle liikmesriigiga (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Hartmann, punktid 35 ja 36, kohtuotsus Geven, punkt 26, ning kohtuotsus Hendrix, punktid 54 ja 55).
- 65 Selles kontekstis tuleb märkida, et piirialatöötaja ei ole alati lõimunud oma töökoha riiki samal viisil kui selles riigis elav töötaja.

- 66 Käesolevates põhikohtuasjades tuleb seega välja selgitada – nii on märkinud ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 59 –, kas elukohatingimus, mille Luksemburgi Suurhertsogiriik on 22. juuni 2000. aasta muudetud seadusega piirialatöötajate lastele kehtestanud, et nad võiksid saada abi kõrgharidusõpinguteks, võib tekitada mõistliku tõenäosuse, et üliõpilane pöördub pärast oma õpingute lõpetamist tagasi Luksemburgi, seega selle, mida Luksemburgi valitsus on pidanud vajalikuks, et saavutada taotletav õiguspärase eesmärk.
- 67 Tuleb tunnistada, et nende üliõpilaste puhul, kes elavad enne kõrgharidusõpingute alustamist Luksemburgis – isegi kui nad omandavad kõrgharidust mõnes muus riigis –, on eeldatavalt suurem võimalus Luksemburgi elama tulemiseks ning Luksemburgi tööturuga lõimumiseks kui üliõpilaste puhul, kes Luksemburgis ei ela.
- 68 Järelikult tuleb asuda seisukohale, et 22. juuni 2000. aasta muudetud seadusega kehtestatud elukohatingimus on sobiv selleks, et soodustada kõrghariduse omandamist ja suurendada oluliselt Luksemburgis elavate kõrgharidusdiplomiga isikute osakaalu.
- 69 Siiski on veel vaja teha kindlaks, et see tingimus ei lähe kaugemale, kui on selle eesmärgi saavutamiseks vajalik.

Elukohatingimuse vajalikkus

- 70 Luksemburgi valitsuse arvates ei lähe elukohatingimuse kehtestamise meede kaugemale, kui on taotletava eesmärgi saavutamiseks vajalik. Elukohatingimust õigustavad eelarvelised põhjused ning see on otseselt seotud viidatud majandusliku eesmärgiga. Eelarvepiirangute tõttu ei ole võimalik Luksemburgist väljaspool elavate üliõpilaste suhtes olla palju heldem, ilma et oleks ohustatud kogu abisüsteemi rahastamine. Lisaks, seades abi andmiseks mõne teise tingimuse, eelkõige sellise, mis oleks seotud asjaoluga, et Luksemburgis mitteelava üliõpilase vanem seal töötab, oleks see otseses vastuolus põhikohtuasjas käsitletava abi kehtestamise kahe omavahel seotud eesmärgiga.
- 71 Sel puhul on tähtis uurida, kas ainult eelnev riigis elamise nõue võib tagada Luksemburgi riigile mõistliku tõenäosuse, et abi saajad tulevad Luksemburgi elama tagasi ja suunduvad selle liikmesriigi tööturule, selleks et anda oma panus riigi majanduse arengusse, või on olemas ka muid meetmeid, mis võimaldaksid samuti tagada niisuguse tõenäosuse, ilma et abi saajate hulgast oleksid välistatud piirialatöötajate lapsed, kes ei ela Luksemburgis.
- 72 Euroopa Kohus on juba nõustunud, et elukohatingimus võib olla ebaproportsionaalne, kui see on liiga välistav, andes põhjendamatu suure osakaalu elemendile, mis ei pruugi iseloomustada seose tegelikku astet, ning jätab kõrvale kõik muud elemendid, mis seda iseloomustaksid (vt 23. oktoobri 2007. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-11/06 ja C-12/06: Morgan ja Bucher, EKL 2007, lk I-9161, punkt 46 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 21. juuli 2011. aasta otsus kohtuasjas C-503/09: Stewart, EKL 2011, lk I-6497, punkt 95 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 73 Eespool viidatud kohtuotsuse komisjon *vs.* Madalmaad punktides 86 ja 87 leidis Euroopa Kohus, et liikmesriik ei ole veenvalt selgitanud, miks reeglist „kuuest aastast kolm” paindlikum nõue või mõni muu asjaolu, mis väljendab võrreldavat seotuse taset, nagu töötamine, ei täida sama eesmärki vähem piiraval moel. Ta asus seetõttu seisukohale, et kuna mainitud reegel kehtestab asjaomase liikmesriigi territooriumil konkreetse aja jooksul elamise nõude, siis omistab see reegel eelistatud tähtsuse asjaolule, mis tingimata ainsana ei iseloomusta huvitatud isiku seotuse astet kõnealuse liikmesriigiga ja on ülemäära välistav. Järelikult läheb reegel „kuuest aastast kolm” kaugemale, kui on taotletava eesmärgi saavutamiseks vajalik.
- 74 Luksemburgi riigi kõrgharidusõpinguteks antava rahalise abi süsteemi järgi ei saa seda abi ükski isik, kes riigis ei ela, ja välistatud on ainult üliõpilased, kes Luksemburgis ei ela.

- 75 Järelikult ei saa oma kõrgharidusõpinguteks riigi rahalist abi ka see võortöötaja laps, kes elab koos oma vanematega Luksemburgi Suurhertsogiriigiga piirnevas liikmesriigis ja soovib õppida Luksemburgis. Lisaks on nii, et isegi kui üliõpilaste vanemad elavad Luksemburgis, aga üliõpilased ise abi taotluse esitamise ajal seal ei ela, on nende jaoks abi saamine välistatud, kuigi nende vanemad peavad neid endiselt ülal. Põhikohtuasjas käsitletava rahalise abi süsteemi kohaselt ei saa abi ka nende töötajate lapsed, kes ei ela Luksemburgis, aga kelle vanemad on töötanud selles riigis juba pikka aega.
- 76 Siinkohal tuleb meenutada, et põhikohtuasjas käsitletava rahalise abi süsteem on liiga välistav. Kuna seadusega on üliõpilasele kehtestatud asjaomase liikmesriigi territooriumil eelneva elamise nõue, siis omistab see seadus eelistatud tähtsuse asjaolule, mis tingimata ainsana ei iseloomusta huvitatud isiku seotuse astet kõnealuse liikmesriigiga (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Madalmaad, punkt 86).
- 77 Eriti kuna kõrgharidusõpinguteks antava riigi rahalise abi eesmärk on soodustada nii Luksemburgi kui ka teiste riikide kõrgkoolides õppimist, saab mõistlikule tõenäosusele, et abi saajad tuleks tagasi Luksemburgi elama ja suunduksid riigi tööturule, et anda oma panus selle liikmesriigi majanduse arengusse, kaasa aidata teiste meetmetega kui nõue, et üliõpilane peab Luksemburgis eelnevalt elama.
- 78 Tundub võimalik, et üliõpilase piisavat seotust Luksemburgi Suurhertsogiriigiga saab järeldada samasuguse tõenäosusega ka asjaolust, et see üliõpilane elab üksi või koos vanematega Luksemburgi Suurhertsogiriigiga piirnevas liikmesriigis ning et tema vanemad on juba pikka aega töötanud Luksemburgis ja elavad selle liikmesriigi lähedal.
- 79 Luksemburgi seadusandjale pakutavate võimalustega seoses võib märkida, nagu komisjon ütles ka kohtuistungil, et kui abi antakse näiteks laenu näol, siis võimaldab selline rahastamissüsteem, mis seab selle laenu andmise või ka laenuvõlgnevuse kustutamise või tagasimaksmata jätmise tingimuseks selle, et laenu saanud üliõpilane tuleb pärast õpingute lõpetamist välismaalt tagasi Luksemburgi elama ja töötama, jõuda seatud eesmärgini, ilma et piirialatöötajate lapsed oleksid halvemasse olukorda jäetud. Mis puudutab veel ohtu, et abi võidakse anda kahekordselt samasuguse rahalise toetuse tõttu, mida annab liikmesriik, kus üliõpilane kas üksi või koos vanematega elab, siis saab seda vältida, kui võtta niisugust toetust arvesse Luksemburgi Suurhertsogiriigi poolt antava abi maksmisel.
- 80 Lõpuks, selleks et vältida „stipendiumiturismi”, millele viitavad kõik Euroopa Kohtus seisukohad esitanud valitsused, ja et tagada, et piirialatöötaja, kes maksab Luksemburgis makse ja panustab selle sotsiaalkindlussüsteemi, on piisavalt seotud Luksemburgi ühiskonnaga, saab rahalise abi andmise tingimuseks seada, et üliõpilase vanemast piirialatöötaja, kes Luksemburgis ei ela, oleks töötanud selles riigis kindlaks määratud minimaalse aja. Teises kontekstis on direktiivi 2004/38 artikli 24 lõikes 2 ette nähtud, et erandina sama direktiivi artikli 24 lõikest 1, mille kohaselt koheldakse kõiki käesoleva direktiivi kohaselt vastuvõtva liikmesriigi territooriumil elavaid liidu kodanikke asutamislepingu reguleerimisalas võrdselt kõnealuse liikmesriigi kodanikega, pole antud liikmesriik kohustatud enne alalise elamisõiguse omandamist andma stipendiumide või õppelaenuvana toimetulekutoetust õpinguteks; selle eelduseks on omakorda direktiivi artikli 16 lõike 1 kohaselt tingimus, et isik peab asjaomases liikmesriigis olema elanud viis järjestikust aastat.
- 81 Peab ka rõhutama, et põhikohtuasja puhul ei pea selline oht paika, kuna on tehtud kindlaks, et nii E. Gierschil, B.M. Stemperil, J. Taminiaux’l kui ka J. Hodinil töötab kas isa või ema Luksemburgis vastavalt 23, 32, 28 ja 23 aastat.
- 82 Järelikult lähevad sellised õigusnormid, nagu käsitletakse põhikohtuasjas, mille kohaselt on üliõpilasele kõrgharidusõpinguteks antava rahalise abi tingimus selles riigis elamine, ja mille alusel koheldakse erinevalt isikuid, kes elavad ja kes ei ela antud liikmesriigi territooriumil, kaugemale sellest, mis on vajalik, et saavutada õiguspärane eesmärk suurendada oluliselt Luksemburgis elavate kõrgharidusdiplomi omandanud isikute osakaalu riigi majanduse arengu edendamiseks.

83 Kõikidest eeltoodud kaalutlustest tuleneb, et esitatud küsimusele tuleb vastata järgmiselt:

- Määruse nr 1612/68 artikli 7 lõiget 2 peab tõlgendama nii, et sellega on vastuolus sellised liikmesriigi õigusnormid, nagu käsitletakse põhikohtuasjas, mille kohaselt on kõrgharidusõpinguteks rahalise abi andmise tingimus üliõpilase elamine antud liikmesriigis ja mille alusel koheldakse erinevalt – nii et see kujutab endast kaudset diskrimineerimist – asjaomases liikmesriigis elavaid isikuid ning neid, kes antud liikmesriigis ei ela, aga kes on selles liikmesriigis töötavate piirialatöötajate lapsed.
- Kuigi eesmärk suurendada kõrgharidusdiplomi omandanud isikute osakaalu, selleks et edendada liikmesriigi majanduse arengut, on õiguspärane eesmärk, mis võib õigustada erinevat kohtlemist, ja kuigi selline elukohatingimus, nagu on ette nähtud põhikohtuasjas käsitletavates siseriiklikes õigusnormides, on sobiv antud eesmärgi saavutamiseks, läheb nimetatud tingimus kaugemale sellest, mis on taotletava eesmärgi saavutamiseks vajalik, takistades teiste tegurite arvesse võtmist – mis võiksid iseloomustada rahalise abi taotleja tegelikku seotuse astet asjaomase liikmesriigi ühiskonna või tööturuga – nagu asjaolu, et üks üliõpilase vanematest, kes peab teda jätkuvalt ülal, on piirialatöötaja, kes töötab nimetatud liikmesriigis pidevalt ja on seda teinud juba märkimisväärse aja jooksul.

Kohtukulud

84 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamise ja seotud kulude, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (viies koda) otsustab:

Nõukogu 15. oktoobri 1968. aasta määruse (EMÜ) nr 1612/68 töötajate liikumisvabaduse kohta ühenduse piires, mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiiviga nr 2004/38/EÜ, artikli 7 lõiget 2 peab tõlgendama nii, et sellega on vastuolus sellised liikmesriigi õigusnormid, nagu käsitletakse põhikohtuasjas, mille kohaselt on kõrgharidusõpinguteks rahalise abi andmise tingimus üliõpilase elamine antud liikmesriigis ja mille alusel koheldakse erinevalt – nii et see kujutab endast kaudset diskrimineerimist – asjaomases liikmesriigis elavaid isikuid ning neid, kes antud liikmesriigis ei ela, aga kes on selles liikmesriigis töötavate piirialatöötajate lapsed.

Kuigi eesmärk suurendada kõrgharidusdiplomi omandanud isikute osakaalu, selleks et edendada liikmesriigi majanduse arengut, on õiguspärane eesmärk, mis võib õigustada erinevat kohtlemist, ja kuigi selline elukohatingimus, nagu on ette nähtud põhikohtuasjas käsitletavates siseriiklikes õigusnormides, on sobiv antud eesmärgi saavutamiseks, läheb nimetatud tingimus kaugemale sellest, mis on taotletava eesmärgi saavutamiseks vajalik, takistades teiste tegurite arvesse võtmist – mis võiksid iseloomustada rahalise abi taotleja tegelikku seotuse astet asjaomase liikmesriigi ühiskonna või tööturuga – nagu asjaolu, et üks üliõpilase vanematest, kes peab teda jätkuvalt ülal, on piirialatöötaja, kes töötab nimetatud liikmesriigis pidevalt ja on seda teinud juba märkimisväärse aja jooksul.

Allkirjad